

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum Christus Dominus habuerit dominum vniuersale, &
directum super vniuersum orbem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

in ducem & principem sacerdotum elegerent, ut perpetuè ea dignitas in illa familia duraret, exceptionem addiderunt, *Donec surgat Propheta fidelis*, ille scilicet Propheta, de quo Moyses prædixerat, *Prophetam sicut me, &c.* Deuter. 18. id est, usque ad adventum Messie, quia certo credebant Messiam futurum esse verum Regem, & heredem illius regni: Addit tamen hic autor, quævis Christus iure suo potuerit hoc regnum obtinere, illud tamen repudiasset, ac omnino renuntiasset, paupertatem præferentem temporali regno: & ita inquit hoc ius non solum non minuit perfectionem Christi, sed potius ad eam magis demonstrandam conferre, quia ea bona temporalia, quæ multis titulis habere poterat, contempsit.

Dicendum nihilominus est primo, certum esse, Christum non fuisse de facto Regem temporalem Iudæorum. Hoc certum est, ut constat ex toto discursu Evangelij, & ex Ioan. 6. ubi eum cum vellent facere Regem, abscondit se. Hoc etiam constat, quia ipso vivente fuerunt alij Reges Iudæorum, si non iure, saltem facto, unde colligitur, ipsum non habuisse vsum, seu actuale regnum temporale illius regni. Quod verò neque proprium dominium, aut proprietatem habuerit, patet; quia neque per electionem hominum habuit, ut per se constat, neque iure hereditario: quia illud non habuit, ut statim dicam: tum, quia licet illud habiturus fuisset, tamen vivente matre, in illa dominium, & proprietatem permansisset.

Dico secundo, Christus Dominus nullum ius humanum, seu hereditarium habuit ad temporale regnum Iudæorum, ratione carnalis originis ex familia David. Hæc est sententia communis, pro qua multa congerit ex Patribus Vualden. lib. 2. doctrinal. fid. antiquit. cap. 76. & 77. & eandem defendunt Victorius, Scot. & alij scilicet sequenti referendi. Et probatur primo, quia existimare, regnum in sacra Scriptura Messie promissum, futurum fuisse temporale, Iudæorum redolere sensum, ad quem excludendum Scriptura ferè semper variis modis ostendit regnum illud esse spirituale, & ad bonum animæ pertinens, & non contineri intra terminos Iudææ, sed per vniuersum mundum extendi, & non fuisse futurum super carnales Israelitas, sed super spirituales filios Abrahæ secundum fidem, ut in epistola ad Roman. latius Paulus prosequitur, & optimè August. demonstrat lib. 17. de Ciuitat. cap. 6. 7. & sequentibus tract. 51. in Ioan. & ex adductis in præcedenti quæst. satis constat. Denique Scriptura non dicit habiturum ius ad regnum, sed vere regnaturum, & futurum Regem, quæ non possunt vera esse de illo temporali regno: non ergo de illo Scriptura loquitur. Secundo probatur ratione in Scriptura fundata, quia regnum David iam prius cessauerat, & successio fuerat interrupta, ut constat ex Ierem. 22. ubi de Iechonia dicitur, *Non erit de semine eius, qui sedeat super solium David, & potestatem habeat ultra in Iuda*, ubi aduertit Hieron. hoc esse intelligendum de solio David quantum ad temporale regnum, nam quantum ad spirituale & æternum, Christus postea sedet in throno David, sicut Angelus Mariæ prædixit Luc. 1. Quod etiam notauit Ambros. lib. 3. super Lucam. De qua re multa diximus supra disputat. 1. huius materiz tractantes locum illum Genes. 49. *Non auferetur sceptrum de Iuda. Et confirmari potest hæc ratio ex loco illo 1. Machab. 14. ubi eum iam Regnum Iudæorum cessasset, & Ducatus etiam extinctus esset, seu translatus à tribu Iuda totus Iudæorum populus ex communi consensu constituit sibi ducem, & summum sacerdotem Simonem Machabæum, ut in eo, & posteritate eius ea dignitas perpetuè maneret. Cum ergo translata esset omnino dignitas regia à domo Iuda, non potuit legitima successione, & hereditario iure ad Virginem peruenire. Nec verò, quia ibi additur*

Fr. Suarez. Tom. 1.

conditio illa, *Donec surgat Propheta fidelis*, inde colligipotest, nato Christo statim ad illam traslationem esse hoc ius: primo, quia vel hoc esset propter successionem, vel propter populi consensum. Primum dici non potest, quia ut ostensum est, iam antea extinctum fuerat Regnum Iudæorum: nec secundum, tum quia non constat, ibi esse sermonem specialiter de Messia: sed de quocunque propheta fidelis, qui Dei voluntatem manifestaret: tum etiam, quia licet tunc consenserint conferendo principatu Machabæis usque ad tempus Messie non tamen inde sit, ex tunc transfuisse ius, vel dominium in Messiam, ita ut in suo aduentu statim sine alio populi consensu regnum temporale acciperet, præsertim cum ipsi postea Iudæi acclamauerint, *Non habemus Regem nisi Casarem, & Noli scribere, Rex Iudæorum, sed quia ipse dixit, Rex sum Iudæorum*. Tum denique, quia etiam ille principatus Machabæorum fuit extinctus ante Christi aduentum. Vltimo probatur, quia nullo modo constat, nec probari potest, Beatam Virginem recta linea descendisse à David per Salomonem, & per omnes successores eius primogenitos: quin potius probabilius est, paternam lineam Virginis fuisse à David per Nathan, ut infra ostendemus. Quod vero quidam dicunt, Ioseph descendisse per Salomonem, & ad illum pertinuisse regnum, & iure adoptionis translatum esse ad Filium, hoc (inquam) voluntarium est, quia præter rationem secundam supra factam, quæ contra hoc æquè procedit, non constat Iosephum fuisse in illa linea primogenitum, seu primum successorem omnium primogenitorum præcedentium, præterquam quod ius regni non potest transferri per solum adoptionem, in præiudicium legitimi successoris. Adde, incertum esse Christum fuisse filium adoptiuum Ioseph, sed solum putatiuum. Fundamenta contrariæ sententiæ ex dictis expedita sunt, neque oportet aliquid addere, quia difficultatem non habent.

SECTIO II.

Utrum Christus Dominus habuerit dominium vniuersale, & directum super vniuersum orbem.

Non versatur quæstio de Christo ut Deo, de cuius supremo, & vniuersalissimo dominio nulla est controuersia. Tractamus ergo de Christo ut homine, de quo illud etiam indubitatum apud omnes est, ratione spiritualis regni & potestatis, consequenter habuisse ius, & potestatem vtendi omnibus temporalibus rebus in ordine ad spirituale finem, & salutem animarum. Quia sicut potestates, & regna ex finibus præcipue distinguuntur, ut Aristoteles docet libro tertio, politic. capite quarto & decimo, ita in ordine ad suum finem vnaquæque potestas vim & efficaciam habet circa omnia inferiora, quæ possunt finem illum impedire, vel conuenienter promouere, quia alias potestas esset imperfecta, & diminuta. Cum ergo temporalia omnia ad spiritualia referantur, illisque subordinentur, omnia illa, vt ordinem habent ad hunc finem, subiici possunt huic spirituali potestati Christi: unde saltem hac ratione necesse est verum esse, quod Christus dixit, *Datus est mihi omnis potestas in celo, & in terra*. Et ab effectu confirmatur, nam sicut ab hac spirituali potestate Christi deriuata est suprema potestas spiritualis, quam Vicarius eius habet in terris, ita ab eadem duxit originem potestas, quam idem summus Pontifex habet super omnia temporalia regna indirectè, & in ordine ad spirituale finem, vt in proprio loco latius ostendendum est. Denique multi arbitrantur ad vsum huius potestatis pertinuisse, quod ad Verbum Christi arefacta est ficulnea, Mat-

O o o t h x i

Matth. 21. thæi 21. & quod eiecerit ementes, & vendentes de templo Ioan. 2. Versatur ergo quæstio de dominio directo.

Abulens. Prima sententia negat, Christum Dominum habuisse aliquod dominium directum rerum omnium. Ita tenuit Abulens. quæstio. 30. in illud Matthæi 21. Ecce Rex tuus venit tibi. Vualdens. lib. 2. doctrina. fid. antiq. cap. 76. & 77. Victor. relect. 1. de potestate Eccles. quæst. 5. quæ est, an potestas spiritualis sit supra civilem, num. 15. Sot. lib. 4. de iustit. quæstio 4. art. 1. Et in eandem sententiam inclinat Armachan. lib. 4. contra Armen. cap. 12. & Burgens. in scrutinio Scripturarum p. 1. distinct. 7. & sequentibus. Huic autem sententiæ addidit Marfil. Parauinus hæreticus, Christum non solum non habuisse potestatem directam super Reges temporales: sed potius fuisse illis subiectum, & obligatum ad soluenda tributa.

Ioñ XXII. Quem errorem damnauit Ioannes XXII. in Extrana. Licet iustè, vt refert Turrecrem. lib. 4. summ.

Matth. 17. Eccles. 2. part. cap. 37. pugnat enim cum dignitate, & diuinitate personæ Christi, & cum verbis eius Matthæi 17. Ergo liberi sunt filii. Omisso ergo hoc errore, de quo supra quæstio 20. satis egimus, fundamentum huius sententiæ primum sumitur ex omnibus illis sacre Scripturæ locis, quibus supra ostendimus regnum Christi esse spirituale: ex eis enim colligi videtur non esse temporale, sunt verba optima

Zach. 9. Zachar. 9. Exulta satis filia Sion, iubila Ierusalem, ecce Rex tuus venit tibi iustus, & saluator, & ipse pauper, & deus super animam, &c. ideo enim illa duo coniuncta se videtur, Regem, & pauperem, vt regnum illud non temporale, sed spirituale esse significaret: propter quod dixisse videtur ipse Christus, Regnum meum non est de hoc mundo. Secundo, quia Christus docuit contemnere temporalia regna, & diuitias, ergo neque ad exemplum, neque ad finem redemptionis Christo erat vtile hoc dominium, vnde neque illo vnquam usus est, neque potestate vlla, seu iurisdictione temporali: vnde Luc. 12. homini petenti ab ipso, Magister dic fratri meo, vt diuidat mecum hereditatem, ipse respondit, Homo quis me confisus iudicem, aut diuisorem inter vos? Tertio denique, quia si Christus habuisset directum dominium, & potestatem super omnia regna mundi, reliquisset Vicario suo, quia cum illo communicauit omnem suam potestatem: consequens autem est falsum.

Secunda sententia affirmat, Christum habuisse absolutum, & directum dominium, & potestatem super omnia regna temporalia, per quam posset illa regere, moderari, aut mutare suo arbitrio. Hæc est sententia D. Thomæ, lib. 1. de regimine principum cap. 22. & sequentibus, eandem tenet D. Anton. 3. part. tit. 3. capite 2. & Almain. lib. de potestate Eccles. cap. 8. Turrecrem. lib. 2. summæ Eccles. cap. 116. Nauar. in cap. Nouit. de iudiciis, notab. 3. num. 8. & seq. & nam. 130.

Pro solutione aduertendum est vnum esse supremum dominium, quod soli Deo conuenit in quantum Deus est, & incommuniabile fuit humanitati Christi: tum quia etiam ipsa sub hoc dominium cadit: tum etiam propter independentiam, quam includit, est enim hoc dominium independentens ab omni superiori voluntate, & directe cadit in res omnes, etiam prout conferuntur in esse. Aliud vero est dominium, quasi extremè ab hoc distans, & infimi ordinis, vt est dominium humanum, quod magna ex parte in voluntate humana fundamentum habet: ad quod reuocatur iurisdicctio, seu potestas temporalis, quæ ab hominibus etiam introducta est ad tuendam Rempublicam, & in iustitia, ac pace conferuandam, & hac ratione in hac quæstione de dominio, & regno, quod in quadam potestate & iurisdictione consistit, indifferenter loquimur. Inter hæc vero duo dominia, intelligi potest aliud medium, quod quidem dominium creatum sit, sub

A diuino existens, & ab illo pendens, & in creata voluntate, & libertate fundatum, excellens tamen, ac superans omnia dominia, & regna humana. Primum in origine, vt si a Deo manet, & non ab hominibus. Deinde in eius firmitate, & stabilitate, vt si non sit caducum, sed stabile, & æternum. Tertio in materia, seu obiecto, vt si ad res omnes creatas se extendat, etiam ad Angelos, & ad omnem vsum tam naturalem, quam supernaturalem. Hoc autem genus dominij medij possibile esse, non videtur posse dubitari, qui nullam in se repugnantiam inuoluit, & Deus, qui est supremus omnium Dominus, potest sui dominij participationem, prout vult, communicare.

B Dico ergo primo. Quamuis Christus Dominus interdum habuerit aliquarum rerum humanum & temporale dominium, non tamen assumpsit huiusmodi dominium, vel potestatem in toto orbe, neque in aliquo regno temporali. Prior pars satis probatur ex definitione Ioannis XXI. in Extrana. Cum inter nonnullos, de verb. significat. de illa enim latius agemus tractantes de vita Christi, quæstio 40. Nunc enim solum supposita est, quia in illa insinuat secundam pars conclusionis: si enim definit Pontifex Christum habuisse paucarum rerum dominium, sentit non habuisse illud in toto orbe. Et hoc confirmant illa testimonia, quibus docetur Christum fuisse pauperem, perfectam enim Evangelicam paupertatem consistit in abdicatione rerum temporalium, non tam quo ad vsum, quam quo ad potestatem & dominium.

C Dices, hæc ad summum procedere de tempore vitæ mortalis Christi Domini. Respondetur ita esse, & proposito sufficere, nam in vita immortalis, & gloriose caducum, & temporale dominium, nec necessarium est, nec illi statui accommodatum, vnde multo certius est etiam post resurrectionem non assumpsisse Christum huiusmodi dominium. Et confirmatur, quia hoc dominium originem habet ab hominibus: Christus autem nullo humano titulo illud habuit, vt per se est manifestum, iis adiunctis quæ secl. præcedent. dicta sunt. Dices habuisse hoc dominium immediate infusum per accidens a Deo. Sed hoc sine vilo fundamento dicitur, vt bene probant argumenta prioris sententiæ, quia hoc dominium, neque ad perfectionem Christi pertinet, neque ad aliquem vsum Christus illo indiguit. vnde rectè Ambros. lib. 7. in Lucam, explicans verba illa, Quis me constituit iudicem inter vos? Merito, inquit, terrestria declinat, qui propter celestia venerat, & auitia tollenda præbet exemplum.

D Dico secundo, habuisse Christum Dominum per se, & directe excellens quoddam dominium, & potestatem in res omnes creatas, & super omnes omnium hominum & angelorum actiones. Probatur primo ex Scriptura, & Patribus, Apocal. 1. dicitur Christus Princeps Regum terræ, & c. 19. Habet in se more, id est, in humanitate (vt glossa, & alij exponunt) Rex Regum, & Dominus dominantium. Ador. 10. Annuncians pacem per Iesum Christum, hic est omnium dominus, vbi manifeste sermo est de Christo vt homine. Vnde ad Hebr. 2. de Christo exponitur illud Psal. 8. Omnia subieci sub pedibus eius, constitui eum super opera manuum tuarum, & c. ad Corinth. 15. Omnia subieci sunt ei, præter eum qui subieci ei omnia. Denique Matth. ult. Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra, qui autem dixit omnem potestatem, nullam excludit, quæ in hominem cadere posset. Faciunt etiam verba illa Ioan. 8. Regnum meum non est de hoc mundo, vbi Christus, & se Regem faceret, & negat se regnum habere ad modum Regum temporalium, & optime de hoc regno, & dominio intelligitur, & non solum de potestate, & regno spirituali: quia Christus eminentius habet omnem potestatem, & dominium, quod habent Reges temporales, & ideo non solum

Dominii quod simplex.

D. Thom. D. Anto. Almain. Turrecrem. Nauar.

Cyril.

Chrysost.
August.

totum in ordine ad finem spiritualem, sed etiam dire-
ctè & per se est Rex omnium. Vnde Cyril. lib. 12. in
Ioan. capite 10. hæc verba exponens ait. Regem se esse
non negat: sed regni Caesaris se non esse hostem ostendit, quia
eius Regnum terrenum non est, sed celi, & terra, cetera-
rumque rerum omnium. Similia habet capite duode-
cimo & Chrysostomus homil. 84. in Ioan. & Augu-
stinus tracta. 14. inquit. Erat quidem Rex, non talis, qua-
lis ab hominibus fit, sed talis, ut homines Reges faceret,
tractat. 115. ponderat, non dixisse Christum, Regnum
meum non est hic, sed in hoc mundo, sed non est hic, nec de
hoc mundo. Et in eodem sensu intelligi possunt ver-
ba Gregor. homil. 8. in Euangelia. ubi cum dixisset,
Christum natum esse in via, ad indicandum quod
in alieno nascebatur, subdit, Alium dico, non iuda-
icam potestatem, sed secundum naturam, nam secundum
potestatem in propria venit, ubi non solum distinguit
diuinitatem ab humanitate, sed in ipsa etiam huma-
nitate distinguit naturalem conditionem à potesta-
te, quam ratione vnionis habuit, ratione cuius etiā
dici potest venisse in propria. Nec videtur hæc o-
mnia satis explicari de indirecta potestate, quæ non
est facultas absolute & simpliciter, sed limitata ad
spiritualem finem, & quasi sub conditione, si usus
temporalium rerum ad illum finem fuerit necessa-
rius: at vero in citatis testimoniis videtur tribui
Christo absolutum dominium, & potestas simplici-
ter. Quod ita explicatur, & confirmatur, quia si
Christus solum haberet potestatem indirectam, nō
posset Angelis, verbigratia, præcipere, nisi quod ad
salutem hominum esset necessarium: neque posset
viri re aliena ad faciendum miraculum, si commode
posset alio modo id efficere: indignum autem vide-
tur, hæc & similia de Christi potestate sentire. Con-
firmatur secundo, quia hæc potestas indirecta, non
est distincta à potestate spirituali, quæ cum sacerdo-
tio Christi coniuncta est, vnde neque regnum merè
spirituale, distinctum aliquid est ab ipso sacerdote:
at verò Scriptura tribuit Christo dignitatem sacer-
dotis, & regis tanquam distinctas, vt ex Augustino
constat tract. 13. in Ioan. Vnde & Melchisedech, qui
figura fuit Christi, vtramque potestatem habuit di-
rectam, & distinctam. Vltima, & propria ratio est,
quia Christus est Filius naturalis, & heres vniver-
salem, vt ad Hebr. 1. dicitur: ergo ratione vnionis de-
betur illi hoc dominium & potestas, quæ suo etiam
modo ratione redemptionis, & infiniti meriti de-
beri potuit, quia hæc potestas ad quandam exalta-
tionem nominis Christi pertinet, vt in nomine Iesu o-
mne genu flectatur, ad Philippen. 2.

August.

Hebr. 1.

Philip. 2.
Dubium.

Roman. 14.

Ioan. 13.

2. Cor. 8.

Respons.

Quæres, an habuerit Christus hoc dominium in
vita mortali, vel solum post resurrectionem. Qui-
busdam hoc posterius placet, quia, in hoc mortuus est
& resurrexit, vt viuorum, & mortuorum dominetur, ad
Rom. 14. Aliis verius videtur primum quia ante re-
surrectionem nonit Christus omnia dedisse sibi Pa-
trem in manus, vt dicit Ioan. 13. debebatur enim hæc
dignitas Christo ratione vnionis, & ideo statim da-
ta est, quia eius carentia, neque ad nostram redem-
ptionem necessaria erat, neque ad exemplum pau-
pertatis: satis enim fuit priuari dominio terreno, &
externo splendore, & abundantia temporalium re-
rum, in his enim versatur humana paupertas: pri-
uari autem sua potestate excellentiæ, non fuit ma-
gis necessarium, quam priuari potestate faciendo
miracula, multum enim coniuncta est hæc potestas,
cum illo excellenti dominio. Quamquam ergo fu-
erit egenus in usu, & humana proprietate tempora-
lium rerum, vt dicitur 2. ad Corinth. 8. diues nihi-
lominus fuit altiori genere potestatis: sicut etiam, li-
cer exterius se subdidit, & interdum tributum sol-
uerit, nihilominus liber fuit, & immunus ab omni
tributo, & subiectione humana, hoc enim debitum
illi erat ratione vnionis, neque oportuit, aut decuit
hac dignitate priuari. Et hæc posterior sententia mi-
Fr. Suarez, Tom. 1.

A hi magis placet, si in rigore loquamur de propieta-
te, & potestate excellentiæ, nam si loquamur de quo-
dam absoluto & perfecto usu, & quasi de possessio-
ne huius regni & dominij, atque adeo de manifesta-
tione eius, hæc post resurrectionem plene ac perfe-
cte obtenta sunt.

Fundamenta prioris sententiæ probant primam
conclusionem, & si contra hanc secundam fiant, ex
dictis soluta sunt, præsertim primum & secundum.
Circa tertium verò malè quidam intulerunt, sum-
mum Pontificem habere dominium temporale to-
tius orbis, quod nullum habet fundamentum, quia
Christus non communicauit Vicario suo omnem
potestatem excellentiæ. Alij intulerunt à primo in-
stanti conceptionis Christi omnes Reges priuatos
fuisse suis regnis quoad dominium, & propieta-
tem: quod vanum est, & sine fundamento, quia
hoc excellens dominium, cum sit superioris ordi-
nis, non excludit priuata dominia, sicut neque ex-
cludit dominium Dei. Vnde rectè Augustinus dicto
tractat. 115. in Ioan. dicit, Christum in illo verbo, Re-
gnum meum non est de hoc mundo, tacite dixisse ad omnes
Reges terræ, Nolite timere, non impedio dominationem ve-
stram, & Ecclesia canit, Non eripit mortalia, qui regna-
dat cælestia. Aliqui denique hæretici intulerunt o-
mnes Reges terræ esse Vicarios Christi hominis, &
tam in spiritualibus, quam in temporalibus eius vi-
ces habere. Hoc autem secundum hæreticum est, vt
ex materia de fide constat: primum vero in rigore
est falsum, vt satis ex dictis constat. Quocirca cum
D. Thom. in dicto lib. de regim. Princip. dicit Au-
gustinum Cæsarem fuisse Christi Vicarium ab illius nati-
uitate, exponendus est. Nam quia Christus erat su-
perior Augustus, & potuisset illius imperium occu-
pare, si vellet, ideo dici potest ex tunc imperasse ex
quodam liberalitate Christi, & hoc sensu dicitur Vi-
carius eius, non quia proprio dominio, & potestate
priuatus fuerit, sic Sancti interdum dicunt, diuites
esse economos Dei, largo quodam modo, qui domi-
nium diuitiarum non excludit.

Solutio ad
argum.

August.

D. Thom.

Q V Æ S T I O XXIII.

De adoptione Christi, in quatuor articu-
los diuisa.

DEinde considerandum est, an adoptio Christo
conueniat.
Et circa hoc quaruntur quatuor.
Primo, vtum Deo conueniat adoptare fi-
lios.

Secundo, vtum hoc conueniat soli Deo Patri.

Tertio, vtum sit proprium hominum adoptari in filios
Dei.

Quarto, vtum Christus possit dici filius adoptiuus.

In tribus primis articulis huius quæstionis, dispu-
tat D. Thom. in communi, & generatim de diuina
adoptione, vt inde in quarto articulo concludat,
quomodo de adoptione Christi sentiendum sit. Et
ideo tres primos articulos breuiter expediemus, res
enim, quæ in illis tractari possunt, ad materiam de
gratia & iustificatione spectant, circa quartum verò
articulum longiorem disputationem instituemus.

A R T I C V L V S I.

Vtrum Deo conueniat filios adoptare.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod
Deo non conueniat filios adoptare. Nullus
enim adoptat nisi extraneam personam
in filium, secundum quod Iurista dicunt.
Sed nulla persona est extranea à Deo, qui
est omnium creator. Ergo videtur, quod Deo non conueniat
adoptare.

136.

3. d. 10. q. 2.

a. 1. q. 1. 6.

4. contra

cap. 17. fin.

O o o 2

2. Præ-